

Leidraad PowerPoint 'Van straf naar terugkeer'

Slide 1:

Introductie

Slide 2:

Eerst kijken naar een kort filmpje. Terwijl de leerlingen kijken is het de bedoeling dat ze letten op: wat gebeurt er nadat iemand iets fout heeft gedaan, en welke stappen zie je daarna? Tip: Kijk of je iets ziet of hoort over straf, herstel of terugkeer.

Na het filmpje kort praten over wat hen opviel.

Filmpje VRT:

<https://www.vrt.be/vrtmax/a-z/ket---doc--papa---g-een-boef/2026/ket---doc--papa---g-een-boef/>

Slide 3:

Inhoudstafel

Eerst leren wat er gebeurt na een misdaad. Daarna bekijken welke problemen er in gevangenissen zijn. Vervolgens kennis maken met detentiehuizen. Op het einde zien dat dit niet alleen in België bestaat, maar ook in andere landen van Europa.

Slide 4:

Inhoudstafel: basis: wat gebeurt er na een misdaad

Beginnen bij de eerste stap: wat gebeurt er eigenlijk na een misdaad?

Slide 5:

Deze slide laat zien dat er na een misdaad verschillende stappen volgen. Het is belangrijk dat leerlingen begrijpen dat er niet zomaar meteen een straf komt. Eerst wordt onderzocht wat er precies gebeurd is. De **politie** verzamelt informatie en probeert uit te zoeken wie wat heeft gedaan. Daarna komt de **rechter** in beeld. Die beslist op basis van regels en wetten, en niet zomaar op gevoel of uit boosheid. Na die beslissing kan er een **straf** of een maatregel volgen. Dat is niet altijd een gevangenisstraf: soms zijn er ook andere vormen van begeleiding of opvolging. De laatste stap op de slide toont dat iemand na een tijd ook weer **terugkeert** naar de samenleving.

Slide 6:

Waarom straffen we eigenlijk?

In onze maatschappij is het belangrijk dat mensen zich **veilig** kunnen voelen. Daarom hebben we met elkaar **afspraken** en **regels** gemaakt. Die regels helpen ons om goed samen te leven. Maar soms houdt iemand zich niet aan die regels. Dan moet daar een **gevolg** aan verbonden zijn. Dat gevolg noemen we een **straf**. Een straf is er dus niet zomaar. Ze moet duidelijk maken dat bepaald gedrag niet oké is, en ze helpt ook om mensen en de **samenleving te beschermen**.

Slide 7:

Waarom straffen we iemand?

Dat doen we niet zomaar. Straffen heeft een paar belangrijke doelen.

1. Eerst en vooral willen we de samenleving beschermen, zodat andere mensen veilig zijn.
2. Daarnaast hopen we dat iemand uit zijn fouten leert en later terug op een juiste manier kan meedoen in de maatschappij.
3. Een straf moet ook helpen om nieuwe fouten te voorkomen.
4. En ze laat zien dat wat je doet/als je een regel overtreedt, namelijk dat dit gevolgen zal hebben.

Slide 8:

Als iemand in de gevangenis heeft gezeten, is het belangrijk dat die persoon daarna opnieuw een goed leven kan opbouwen. Dat noemen we re-integratie.

De gevangenis moet hierbij helpen. De gevangenis is er dus niet alleen om mensen te straffen maar ook om ze te helpen.

De gevangenis ondersteunt mensen bij het zoeken naar werk of school en het vinden van een huis, bij het leren volgen van regels en bij het omgaan met andere mensen.

-> Zo wordt de kans groter dat iemand opnieuw goed kan meedoen in de maatschappij.

Slide 9:

Inhoudstafel: problemen in de gevangenissen

Slide 10:

De gevangenis heeft verschillende taken:

1. Als eerste moeten ze zorgen dat iedereen die verblijft en werkt in de gevangenis veilig is.
2. Soms hebben mensen in de gevangenis hulp nodig, de gevangenis moet voor hun zorgen en begeleiden.
3. Heel belangrijk is dat ze de mensen helpen bij de voorbereiding op de terugkeer naar de samenleving.

Dit zijn allemaal verschillende taken tegelijk, wat het moeilijk maakt om ze goed uit te voeren.

Slide 11:

De gevangenissen hebben met verschillende problemen te maken.

Een eerste probleem is dat er vaak **te weinig plaats** is. Er zitten dan meer mensen in de gevangenis dan eigenlijk de bedoeling is. Ook is er soms **te weinig personeel** om iedereen goed te helpen. En sommige gevangenissen zijn ook **oud**, waardoor ze minder geschikt zijn.

Daarnaast zijn er ook **problemen met gezondheid**. Sommige mensen in de gevangenis zijn ziek of hebben hulp nodig, maar krijgen niet altijd genoeg zorg of begeleiding.

Een ander moeilijk punt is de **terugkeer naar de samenleving**. Sommige mensen maken na hun straf opnieuw fouten. Het is ook niet altijd makkelijk om werk te vinden. En in de gevangenis zijn er soms te weinig nuttige taken of activiteiten die mensen kunnen helpen om iets bij te leren.

Door al die problemen samen is het moeilijk om mensen echt goed te helpen.”

Slide 12:

Overbevolking betekent dat er **te veel mensen** in de gevangenis zitten en er te weinig **plaats** is. De gevangenis zit dan eigenlijk te vol.

Dat is een groot probleem. Als er te veel mensen zijn, wordt het moeilijker om iedereen goed te helpen. Er is dan minder ruimte, minder rust en vaak ook minder tijd om mensen goed te begeleiden.

Daardoor wordt het lastiger om te zorgen voor veiligheid, orde en hulp. En net dat zijn belangrijke taken van een gevangenis.

Slide 13:

Inhoudstafel: nieuw idee: detentiehuizen

Slide 14:

Omdat er veel problemen zijn in gevangenissen, is men gaan nadenken over een andere aanpak. Zo zijn detentiehuizen ontstaan.

Een **detentiehuis** is een andere manier om een straf uit te voeren dan in een gewone gevangenis.

Op deze slide zien we dat een detentiehuis steunt op **drie belangrijke pijlers**.

De eerste pijler is **kleinschalig**. De tweede pijler is **differentiatie**. De derde pijler is **gemeenschapsgericht**.

Dit zijn wat moeilijke woorden, maar in de volgende slides gaan we ze goed uitleggen.

Slide 15:

Kleinschalig betekent dat een detentiehuis veel kleiner is dan een gewone gevangenis. In een detentiehuis woont een kleine groep van ongeveer 30 bewoners samen.

Doordat de groep kleiner is, kan er meer **hulp op maat** gegeven worden. Dat betekent dat er beter gekeken kan worden naar wat iemand nodig heeft. Er is ook meer **contact tussen begeleider en bewoner**, omdat ze elkaar beter leren kennen.

Daarnaast kunnen er duidelijkere en **betere afspraken** gemaakt worden. En omdat er minder mensen samen wonen, is er vaak ook meer **rust** in het huis.

Dat maakt een detentiehuis persoonlijker en overzichtelijker dan een grote gevangenis.

Slide 16:

Differentiatie betekent dat **niet elk detentiehuis hetzelfde is**.

Er zijn dus verschillende huizen, met **andere regels, andere begeleiding, andere bewoners** en soms ook **andere beveiliging**.

Dat is belangrijk, want niet elke persoon heeft hetzelfde nodig. Daarom kijkt men **per persoon** welk huis het beste past. De ene persoon heeft meer begeleiding nodig, terwijl voor iemand anders een andere aanpak beter werkt.

Het idee is dus dat men niet iedereen op exact dezelfde manier behandelt, maar probeert te zoeken naar een plek die het best aansluit bij wat iemand nodig heeft.

Slide 17:

Gemeenschapsgericht betekent dat een detentiehuis **midden in de samenleving** ligt, en niet ver weg van alles.

Daardoor blijven bewoners dichterbij hun **familie**, bij **werk** en bij de **hulp** die ze nodig hebben.

Dat is belangrijk, want zo blijft de band met het gewone leven beter bestaan. Iemand kan dan stap voor stap leren om opnieuw goed mee te doen in de maatschappij.

Er is ook **contact met de buurt**. Bewoners kunnen soms iets doen voor de buurt, bijvoorbeeld helpen bij een activiteit. Maar ook de buurt kan iets betekenen voor de bewoners, door kansen te geven of ondersteuning te bieden.

Het idee is dus dat een detentiehuis niet helemaal losstaat van de omgeving, maar juist verbonden is met de buurt errond.

Slide 18:

Op deze slide vergelijken we een **gevangenis** met een **detentiehuis**.

Links zien we de gevangenis. Daar is het vaak **te vol** en is er minder ruimte om mensen goed te **helpen**. Daardoor is het moeilijker om persoonlijke begeleiding te geven. Als mensen niet goed geholpen worden, is de kans groter dat ze later opnieuw **dezelfde fouten** maken.

Rechts zien we het detentiehuis. Daar wonen ongeveer **30 mensen** samen. Omdat de groep kleiner is, is er meer **persoonlijke hulp**. Er kan beter gekeken worden naar wat iemand nodig heeft. Het doel is ook om mensen te helpen zodat ze later **niet opnieuw dezelfde fouten maken**.

Deze slide laat dus zien dat een detentiehuis kleinschaliger is en meer inzet op begeleiding dan een gewone gevangenis.

Slide 19:

Inhoudstafel: België en Europa: waar bestaat dit al?

Slide 20:

In België bestaan er **twee vormen van kleinschalige detentie**: het **detentiehuis** en het **transitiehuis**.

Een **detentiehuis** is bedoeld voor mensen met een **korte straf**, dus een straf van **minder dan 3 jaar**. In zo'n huis zijn er meestal **57 tot 77 plaatsen**. Er bestaan al 3 detentiehuizen, **Kortrijk, Vorst en Olen**.

Een **transitiehuis** is voor mensen die aan het **einde van hun straf** zitten. Dat betekent dat zij zich al voorbereiden op hun terugkeer naar de samenleving. Een transitiehuis is kleiner en heeft meestal **15 tot 16 plaatsen**. Er bestaan al 5 transitiehuizen, **Leuven, Hamme, Mechelen, Edingen en Gentbrugge**.

Er zijn dus **twee vormen**, en die zijn bedoeld voor **andere groepen mensen**.

Slide 21:

Voorbeeld foto's van transitiehuizen.

Slide 22:

Voorbeeld foto's van detentiehuisen.

Slide 23:

Niet alleen in **België** denkt men na over andere manieren. Ook in andere landen van **Europa** zoekt men naar alternatieven voor de gewone gevangenis.

Op deze slide zien we **RESCALED**. Dat is een **Europese beweging** die het idee van kleinschalige detentie ondersteunt. De kaart laat zien dat dit idee al in **20 landen** leeft. België staat er dus niet alleen voor.

Slide 24:

Voor vragen over de presentatie of voor meer informatie kan je mailen naar info@dehuizen.be of onze website bezoeken via www.dehuizen.be.